

Bild: Njutafilms

Prinsens resa

Prinsens resa är en mångbottnad, tankeväckande och vackert animerad fabel som genom sin berättelse om en skeppsbruten apprins i ett främmande apsamhälle väcker en rad brännande frågor om oss själva: människans självbild i förhållande till djur, relationen mellan natur och kultur, mötet mellan kulturer, kunskapens villkor och vetenskapens utmaningar, främlingsfientlighet kontra kommunikation och förståelse, och mycket mer.

EN FILMHANDLEDNING FRÅN SVENSKA FILMINSTITUTET

Rekommenderad för åk 5-7

Svenska
Filminstitutet

Om filmhandledningen

Film är ett spännande och mångfacetterat pedagogiskt verktyg där våra handledningar är till för att vägleda dig som lärare. Åldersrekommendationen, som här sträcker sig mellan årskurs 5-7 är just en rekommendation. Man väljer själv om man vill ta upp ett eller flera teman ur frågeställningarna och/eller om man kan viga lite mer tid till fördjupning och närstudier av själva filmmediet. Du känner dina elever bäst och vet vad som kan vara relevant och intressant just för dem. Med den här handledningen kan man även använda klipp ifrån filmen för att ha ett tydligare underlag och stöd för minnet.

Innan filmen

Som barnfilm håller *Prinsens resa* en hög abstraktionsnivå där inte minst språket eventuellt kan upplevas som utmanande. Här dyker begrepp som ”arkaiskt språk”, ”defensivt rop” och ”planerad föräldring” upp i förbifarten, och filmen leker även med ord för att belysa analogin mellan de fiktiva apornas värld och vår egen (”medprimat” istället för ”medmänniska”, ”simius sapiens”, etc.) Det kan därför vara fördelaktigt att förbereda eleverna på detta och eventuellt gå igenom de begrepp som kan tänkas vara svåra innan ni ser på filmen.

Filmen och läroplanen

Prinsens resa väver samman en rad teman som är relevanta att diskutera i klassrummet. Den berör genom sina allegoriska apor många av mänsklighetens brännpunkter: relationen mellan natur och kultur, mötet mellan vitt skilda kulturer, vetenskapens potential och potentiella faror, främlingsfientlighet och diskriminering, industrialisering och konsumtionssamhälle, med mera. Filmen knyter an till en rad av de kunskapsområden som skolans läroplan (Lgr11) specificerar, inklusive de naturvetenskapliga, tekniska, samhällsvetenskapliga, humanistiska och estetiska.

Enligt läroplanen ska skolan motverka främlingsfientlighet, främja förståelse för andra människor och verka utifrån ett internationellt perspektiv där ”den egna verkligheten [ses] i ett globalt sammanhang” för att ”utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.” *Prinsens resa* synar inte bara främlingsfientlighetens mekanismer utan erbjuder en spännande jämförelsegrund mellan kulturer som utvecklats väldigt olika på grund av olika existensvillkor. Filmen tillåter därmed eleverna att träda ut ur ett kulturellt självcentrerat perspektiv och börja diskutera olika kulturer på deras egna villkor, och därmed förstå mångfald på ett djupare plan. I läroplanen står även att skolan ska främja inte bara lärande utan även en aktiv diskussion kring själva kunskapsbegreppet. *Prinsens resa* ger ett konkret underlag

för att ta sig an denna mer abstrakta teoretiska diskussion. Filmen ställer många tankeväckande frågor kring vad kunskap är, på vilka villkor kunskap produceras och vilka potentiella faror kunskap också kan medföra.

Handling

En appojke vandrar genom ett fridfullt skogslandskap. Han talar fåglars språk. Senare får vi veta att han heter Tom, den språkbegåvade adoptivsonen till professor Abervrach och Elisabeth. Vid strandkanten upptäcker Tom att en främling flutit i land. Den halvt medvetlös apmannen ska visa sig vara en prins från ett annat land. Genom en tillbakablick förstår vi att prinsen är en här-förare som förlorat sin armé när isen smält under deras fötter – på väg mot en inbillad fiende.

Toms familj bor på ett övergivet museum i utkanten av nioukos-apornas stad, i ständig kamp mot en omgivande skog på väg att sluka samhället. Elisabeth forskar i hemlighet på växtgifter för att hålla naturen i schack, medan hennes man går sysslolös efter att ha blivit utesluten ur akademien på grund av sin kontroversiella teori att det finns andra civiliserade apor än nioukos.

Tack vare Toms språkbegåvning kan prinsen snart kommunicera med familjen. När professorn inser att prinsen är det som akademien vägrat tro på, en civiliserad ”med-

primat” från ett främmande land, ser han sin chans att bevisa sin teori och återupprätta sin akademiska heder.

Prinsen förstår den sits som han hamnat i och blir upprörd över att han ”undersöks som ett djur”. Men när han får se staden från ett fönster högt upp i museet blandas hans misstro med beundran. Han blir fullkomligt hänförd av de elektriska ljus som lyser upp tornen, och kallar staden för ett underverk – ”en stad vackrare än alla andra städer.” När Tom påstår att det inte finns några andra berättar prinsen att även hans folk, laankos, trodde att de var de enda civiliserade aporna.

Prinsen övertalar Tom att ta med honom till staden – en modern metropol med breda avenyer, spårvagnar, elektriska ljus och eleganta invånare. I underjordiska fabrikslokaler tillverkas dock varor på löpande band och de som inte jobbar tillräckligt hårt straffas med tvångsarbete. Om kvällarna roar sig stadsborna. Just denna kväll är det skräckfestival. Prinsen skrattar åt de rysliga sevärdheterna, däribland en svartvit monsterfilm. Han blir så tagen av denna, för honom okända uppfinning, att han inte kan sluta skratta och får lämna biograftältet. På väg hem genom staden blir de överfallna av maskerade stadsbor, men prinsens stridsrop skrämmar bort dem.

Samma natt bråkar Elisabeth med sin man om hans planer för prinsen. Elisabeths forskning är ännu hemlig och hon

Bild: Njutafilms

vill inte dra till sig uppmärksamhet. Dessutom verkar hon känna på sig att professors planer kommer att floppa. Men Abervrach är fast besluten att rädda sin karriär. I ett desperat försök att sabotera Abervrachs planer håller Elisabeth växtgift i prinsens mat, men prinsen överlistar henne. Nästa dag presenteras prinsen för akademien. Han blir föga imponerad av den teatrala skara äldre män som ska föreställa "den här nya världens moraliska myndighet".

Känslorna visar sig vara ömsesidiga. Akademikerna blir inte särskilt imponerade av den apa som är så lik dem själva att de vägrar tro på att han kommer från ett annat land. De menar att han har lurat professorn som i sin tur försöker lura akademien. När prinsen väl övertygar dem om att han faktiskt är från ett annat land kan de istället inte acceptera att han tillhör samma art. De konstaterar att han är en utlänning och därmed våldsam, primitiv och lever nära naturen, till skillnad från den moraliskt, vetenskapligt och kulturell överlägsna civilisation som de själva representerar. "Detta höjer oss över naturen, över andra arter", konstaterar en av akademikerna.

Samtidigt som debatten pågår börjar resterna av prinsens krigsmaskineri flyta iland. Professorn hinner just säga att prinsens folk är "oskyldiga drömmare" när sköldar och katapulter rullas in. Akademikerna ser detta som bevis på att prinsen tillhör en underlägsen, barbarisk art. Han blir satt på zoo. Tom, Elisabeth och hennes assistent Nelly hjälps nu åt för att frita honom. Prinsen och Tom flyr tillsammans in i skogen. Hittebarnet Tom tycks vara underligt bekant med miljön. På ren instinkt klättrar han upp för ett högt träd. Prinsen klättrar motvilligt efter.

Högst upp, över trädkronorna, öppnar sig den värld som Tom inte visste att han en gång föll ifrån: Trädriket.

Tom är lycklig över att ha hittat hem men prinsen blir snart deprimerad av den paradislignande tillvaro där allt är så ordnat att ingen behöver göra något. Han tar tillfället i akt att bygga en av de flygmaskiner som han brukade skissa på och flyger iväg med några avslutande visdomsord: "Försök inte härma fåglarna. Inom det området kommer de alltid överglänsa aporna. Men", uppmanar han Tom, "låt dig uppfyllas av hur de tar sig an himlen och inspireras av deras frihet."

Filmens form och innehåll

Filmen som animerad fabel

En fabel är enligt Nationalencyklopedins definition: "en kort allegorisk berättelse i vilken förmänskligade djur med sina handlingar och repliker åskådliggör en moralisk lärdom som gärna avslutningsvis formuleras som en sederegel, till exempel 'den som gapar över mycket, mister ofta hela stycket'." I NE:s definition av en klassisk fabel ingår även att djuren "är bärare av stereotypa egenskaper", alltså "lejonet kungligt stolt och modigt, vargen grym, räven listig etc."

- Diskutera om *Prinsens resa* kan definieras som en fabel. Är aporna i filmen "förmänskligade djur" och i så fall på vilka sätt? Fundera på och diskutera vilka anledningar kan de finnas till att författare, konstnärer med flera har låtit djur gestalta mänskliga problem ända sedan antiken?

Klipp 1
Källa: Njutafilms

- En fabel åskådliggör enligt NE:s definition "en moralisk lärdom som gärna avslutningsvis formuleras som en sederegel". Kan ni hitta exempel på detta i *Prinsens resa*? Hur tolkar ni prinsens avslutande ord? Vilken/vilka andra moraliska lärdomar kan vi tänkas dra ur filmen?

- Fundera på om karaktärerna i filmen är "bärare av stereotypa egenskaper" som NE definierar dem ("lejonet kungligt och modigt, vargen grym, räven listig, etc.). Kan till exempel prinsen, Tom, Elisabeth, professorn, Nelly eller akademikerna beskrivas med ett eller ett par ord som sammanfattar hela deras personligheter? Eller är de mer komplexa?

Kunskapsbanken [Bilders Makt](#) ger en lättillgänglig ingång till att diskutera stereotyper. Förbered er på följande frågor genom att läsa de korta texterna om stereotypernas [historia](#), [teman](#) och [funktion](#) som länkas till här.

- Diskutera utifrån Kunskapsbanken [Bilders Makt](#) vad en stereotyp är, hur den kan användas, och varför det är så vanligt att gestalta karaktärer som stereotyper istället för unika individer.

- Fundera på vad *Prinsens resa* har att säga om stereotyper.

Tiita på [klipp 1](#) där prinsen presenteras för akademien och en av akademikerna beskriver skillnaden mellan honom och dem.

- Vilka egenskaper tillskriver han prinsen? Stämmer det överens med den bild som ni hittills har fått av honom? Baseras beskrivning på saker som akademikern faktiskt vet om prinsen eller snarare på dennes egna fördomar om honom? På vilket sätt hänger stereotyper ihop med fördomar? På vilket sätt hänger stereotyper ihop med rasism? På Kunskapsbanken [Bilders Makt](#) kan ni läsa om stereotypers historia, teman och funktion och diskutera *Prinsens resa* i förhållande till dessa.

Kultur mot natur

Ett bärande tema i *Prinsens resa* är relationen mellan natur och kultur, något som både gestaltas genom miljöerna och karaktärerna. För nioukos tycks naturen i första hand vara ett hot, något som måste bekämpas. Den tydligaste metaforen för detta är skogen som hotar att sluka staden. En mer subtil men tankeväckande poäng är att aporna inte identifierar sig själva som djur. När prinsen frågar Tom om hans föräldrar är ömsinta skrattar Tom och svarar: "Djur är ömsinta mot sina unga, men aporna i mitt land visar inte känslor." Långt senare, när Tom och prinsen klättrar upp för det stora trädet i skogen, är det prinsens tur att undra: "Kan man bo här, bland de vilda djuren? Jag vet att du mer eller mindre förstår dem, men ändå. Du är inte ett djur. Du är en apa."

- Hur kommer det sig att aporna i *Prinsens resa* inte identifierar sig som djur. Är de inte djur? Vi själva, då? Är vi människor djur eller inte? Diskutera vad som talar för respektive emot detta.

Bild: Njutafilms

- Fundera på vilka konsekvenser det har att vi tenderar att uppfatta oss som något annat än djur. Hur behandlar vi djur? Hade vi behandlat dem annorlunda om vi hade identifierat oss med dem?

- Fundera på Toms svar: "Är det verkligen någon skillnad? Ta ringsvanslemuren, till exempel. Den lider, den älskar, den vet att den kommer dö i natt. Precis som du." Är det så i verkligheten? Eller händer det att vi tillskriver djur mänskliga egenskaper, och i så fall: varför gör vi så?

I historien finns otaliga exempel på hur människor betraktat människor från andra kulturer som mindre mänskliga. I rasistiska tankesystem har människor ofta jämförts med just djur. Rasism, kolonialism och olika former av diskriminering är nära kopplat till det som kan kallas för en avhumanisering av den andre, alltså att en människa förnekar en annan människas mänsklighet.

I *Prinsens resa* sker en motsvarande avprimatisering. Akademikerna vägrar att tro att det finns civiliserade primater i andra länder och menar sig inte bara tillhöra en överlägsen kultur utan en högre stående art: simius sapiens. Prinsen blir istället klassad som simius barbarus. Orden leker med begrepp som vi människor använder för att klassa oss själva och varandra. Apa heter simius på latin, och människa heter homo sapiens.

- Vad betyder ordet sapiens och varför kallar vi oss det? Och vad betyder barbar? Hur uppkom begreppet barbar och hur har det använts historiskt?

- Diskutera varför prinsen blir satt på zoo och inte i tvångsarbete. Hur hänger straffet ihop med akademikernas världsbild? Tror ni att människor skulle kunna behandla varandra på samma sätt som aporna gör i filmen? Undersök vad "människoutställningar" eller "human zoo" var för något och diskutera vad det säger om hur synen på människor och/som djur har sett ut historiskt.

Skogen som hotar att sluka staden kan förstås som en metafor för människans rädsla för naturen. Kampen mot skogen kan därmed ses som människas kamp mot naturen, inklusive vår egen. På sätt och vis kan kultur kanske förstås just som ett sätt för människan att bekämpa sin egen natur.

Paradoxalt nog sker detta ofta genom att naturliga saker klassas som onaturliga och vice versa. Ett tydligt exempel är kvinnlig kroppsbehåring. Majoriteten kvinnor får hår under armarna, men i vår kultur är detta för tillfället så pass tabubelagt att det kan ses som en protest att inte ta bort det. En del personer kan rentav hävda att det är "onaturligt" för tjejer att ha hår under armarna.

- Kroppsbehåring är bara en i en rad kulturella normer kring hur kroppar "ska" se ut. Undersök och diskutera hur normer kring mäns och kvinnors kroppar har uppstått och ändrats över tid. Vad säger föränderligheten om vad som kan betraktas som naturlig, onaturligt eller kulturellt?

- Försök tänka ut egenskaper och beteenden som ni spontant skulle kalla onaturliga.

Klipp 2
Källa: Njutafilms

Tänk sedan ett extra varv kring vad ni menar med onaturligt och varför ni uppfattar just de saker ni kommit på som onaturliga. Diskutera skillnaden mellan att något är sällsynt och att något är onaturligt.

Mot bättre vetande

I mötet mellan natur och kultur uppstår vetenskapen – människans försök att förstå världen genom ”ett systematiskt och metodiskt inhämtande av kunskap inom ett visst område” (NE). Samtidigt som vetenskapen förväntas vara objektiv är den inte nödvändigtvis neutral: inte sällan finns det i förlängning tankar om hur den nya kunskapen ska användas för att påverka världen. Såväl mediciner som massförstörelsevapen är resultatet av vetenskaplig forskning och kunskap.

- Både Elisabeth och hennes man är forskare, men inom olika vetenskapliga områden. Försök att beskriva deras respektive projekt. Vad är det de försöker göra? Vilka metoder använder de?

Prinsens resa är inte heller helt neutral utan problematiserar en rad kunskapsområden, inklusive den vetenskapliga forskningens etiska dilemman, akademiernas makt och filosofins funktioner.

- Titta på [klipp 2](#) där Elisabeth reflekterar kring sin egen och Abervrachs forskning. Elisabeth säger att hennes projekt går emot hennes egna principer och att hon ibland hatar sig själv för det. Vad menar hon med det? Varför har hon en så negativ syn på sin egen forskning?
- En möjlig inspirationskälla till Elisabeth är Marie Curie. Vem var Marie Curie? Vad upptäckte hon?

Hur påverkades hon av sin upptäckt? Vilka användningsområden fick den?

Ta Curies och Elisabeths projekt som utgångspunkt för en diskussion kring vad som kan kallas vetenskapens etiska dilemma: att samma upptäckter kan användas till att göra såväl stor nytta som stor skada. Är det värt att forska på saker som både kan användas till att rädda liv och att förgöra liv?

I ett samhälle där maktsystem påverkar vad som anses vara sant kan vetenskapliga upptäckter uppfattas som farliga, eftersom de utmanar de idéer som makten baseras på. I *Prinsens resa* ser vi tydliga exempel på detta. Akademikerna uppfattar sig själva, nioukos, som världens enda civiliserade primater. Den missuppfattningen är förutsättningen för deras makt över andra arter. Abervrachs teori och upptäckt att det finns andra civiliserade apor hotar nioukos maktordning.

- En möjlig inspirationskälla till Abervrach är Nicolaus Kopernikus. Vad upptäckte han? Hur mottogs det? Finns det likheter mellan hur akademien reagerar på Abervrachs upptäckt och hur kyrkan reagerade på Kopernikus? Och vad säger det om relationen mellan kunskap och makt?
- Undersök hur idén om människans överlägsenhet gentemot andra arter har uppstått. Titta även på hur människor har klassificerat andra människor som underlägsna. Vad var [rasbiologi](#)? Jämför akademikernas tal med hur svenska forskare på 1930-talet resonerade kring till exempel samer.

Klipp 3
Källa: Njutafilms

Prinsen har bestämda åsikter kring olika kunskapsområdens värde. Han har ett eget projekt: att ta fram en flygmaskin, och vi kan därav dra slutsatsen att han ser fysik och ingenjörskonst som värdefulla. Filosofer, däremot, är ”lata” individer som ”inte gör något men har svaret på allt”.

- Ta reda på vad en filosof är, gör och hur filosofer argumenterar för att det de gör fyller en funktion. Intervjua gärna en filosof på någon högskola! Iscensätt en debatt där ni är filosofer som ska försvara er mot prinsens anklagelser. Hur skulle ni argumentera för att det ni gör har ett värde?

De bästa av världar

I *Prinsens resa* får vi besöka två mycket olika samhällen: nioukos-apornas moderna metropol och woonkos-apornas paradisiska Trädrike. Vi får även några inblickar i laankos-apornas kultur via prinsens tillbakablickar. Relationen mellan dem är komplex: såväl nioukos som laankos tror sig utgöra den enda civilisationen medan woonkos är medvetna om att det finns en annan stad nedanför trädskronorna. Den gemensamma nämnaren är ändå att alla tre samhällen tror sig vara den bästa av världar, och att de därför inte har någon anledning att resa och upptäcka varandras.

- Jämför hur livet är organiserat i staden respektive Trädriket. Fundera på varför kulturerna ser så olika ut. Hur förhåller sig laankos och woonkos till naturen omkring dem? Tror ni att naturen påverkar hur deras kulturer ser ut och vice versa? I så fall hur? Jämför med hur vårt samhälle ser ut och fundera på vilken roll naturen

kan ha spelat i hur vårt samhälle har utformats.

- Diskutera vilket av de två samhällena ni själva helst skulle bo i och försök att motivera varför. Vilka för- och nackdelar har livet i staden respektive Trädriket? Finns det perfekta samhällen?

- Varför väljer prinsen i slutändan att lämna Trädriket – och vart tror ni att han flyger? Vill han tillbaka hem eller vidare mot nya världar? Hitta på två uppföljare till Prinsens resa – en version där han återvänder hem och en där han upptäcker ett nytt samhälle. Hur tror ni han blir mottagen när han kommer hem och berättar om sina upplevelser och upptäckter? Hur tänker ni er att det nya samhället ser ut? Vilka utmaningar ställs det inför? Hur försöker de lösa dessa utmaningar?

Bilden av laankos är mer begränsad eftersom vi bara får se dem genom prinsens tillbakablickar (och sporadiska kommentarer som att hans folk är lata filosofer som inte är nyfikna på utlandet).

- Titta på [klipp 3](#) där prinsen minns hur unge Kom – som liknar Tom – föll ned från Trädriket. Diskutera vad vi får veta om laankos. Hur blir Kom mottagen? Finns det några skillnader mellan hur prinsen behandlade Kom och hur professor Abervrach behandlar prinsen?

- Att vi bara får se laankos via prinsen gör bilden vinklad: en inblick i ett samhälle sett genom dess härskares ögon. Fundera på hur vilka vi är kan påverka hur vi uppfattar vårt eget samhälle.

Bild: Njutafilms

- Hur tror ni att vår kung skulle beskriva Sverige? Och hur skulle ni själva beskriva samma land?

Prinsens resa väcker komplexa frågor och ger inga enkla svar. Den svåraste frågan är kanske följande: akademikerna betraktar prinsen som barbar.

Det har inget med prinsen egenskaper att göra utan är en konsekvens av nioukos självbild att de utgör världens enda civilisation. Men när prinsens krigsmaskineri börjar flyta iland får akademikerna plötsligt något konkret att peka på. Oavsett prinsens intelligens är det svårt att förneka att han tillhör och leder en feodal krigsmakt.

- Fundera på vart var prinsen var på väg med sin armé. Vad hade hänt om isen inte hade smält?
- Akademikerna ser vapnen som bevis på prinsens barbari. Själva tycks nioukos inte ha någon armé. Håller ni med dem i deras kritik?
- Vilken är Sveriges relation till vapen och krig? Fundera på förhållandet mellan civilisation och krig. Kan man kalla ett krigförande samhälle civiliserat?

TIPS PÅ FÖRDJUPNING

Se

Apornas ö (*Le château des singes*, regi: Jean-François Laguionie, 1999)

Tavlan (*Le Tableau*, regi: Jean-François Laguionie, 2011)

Läs filmhandledningen [här](#)

Human zoo (Inside Human Zoos, Bruno Victor-Pujebet och Pascal Blanchard, 2018)

Läs

Pär Segerdal, "Ädelmodiga djur och människans bestialiska natur", SvD 16 december 2006

En understreckare som utmanar bilden av människans moraliska natur i motsats till apor.

Besök

[Bilders makt](#) – kunskapsbank om rasistiska stereotyper

"[Rasbiologi](https://www.levandehistoria.se/fakta-fordjupning/rasism-intolerans/rasbiologi)", Forum för levande historia (<https://www.levandehistoria.se/fakta-fordjupning/rasism-intolerans/rasbiologi>)

PRODUKTIONSINFO

Frankrike, 2019

Originaltitel: *Le voyage du prince*

Regi: Jean-François Laguionie och Xavier Picard

Producent: Armelle Glorennec, Eric Jacquot och Stéphane Roelants

Manus: Jean-François Laguionie och Anik Leray

Musik: Christophe Héral

Svenska röster: Anders Byström, Andreas Rothlin

Svensson, Leon Pålsson, Sharon Dyll, Josefine

Ekman m.fl.

Tekniska uppgifter

Originallängd i minuter: 77

Åldersgräns: Från 7 år

Sverigepremiär: 29 april 2020

Distribution: Njutfilms

REDAKTION

Text: Jonathan Rozenkrantz

Redaktör: Anna Håkansson

Svenska Filminstitutet, december 2020

KONTAKT

filmiskolan@filminstitutet.se

filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar.

Här kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.

filminstitutet.se/skolbio